

Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 05.10.2019 nr 1.1-10/6118-1
Meie 28.10.2018 nr 4/234

Arvamuse esitamine rahapesu ja terrorismi rahastamise seaduse, audiitortegevuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (AMLD V ülevõtmine) kohta

Lugupeetud Martin Helme

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Rahandusministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust rahapesu ja terrorismi rahastamise seaduse, audiitortegevuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (AMLD V ülevõtmine) (edaspidi eelnõu) kohta.

Eelnõu seletuskirja kohaselt on lisaks eelnõule erinevates menetlusetappides veel kaks RahaPTS-i muutvat eelnõud, mistõttu võib osutada otstarbekaks nende eelnõude liitmine või muutmiskäskude liigutamine erinevate eelnõude vahel.

Kaubanduskoda ei poolda eelnõude liitmist erinevates menetlusetappides, sest see ei võimalda terviklikku ülevaadet menetluses olevaist RahaPTS muudatustest. Raske on anda tagasisidet eelnõu muudatustele, mille osas pole kindlust kas ja millises etapis need eelnõule liidetakse.

Sellest tulenevalt rõhutame, et arvestades eelnõu 771 SE (nn ümberpööratud tõendamiskoormuse sisseviimist rahapesukahtlusega vara puhul) kaalukust, ei saa seda edasi menetleda ega liita eelnõule ilma vastavat väljatöötamiskavatsust koostamata. Tegemist on väga olulise erandiga Eesti õigusruumis ja seega on oluline analüüsida nii riivet põhiseadusega kui ka sellele järgneda võivaid tagajärgi.

Järgnevalt esitame oma seisukohad eelnõu kohta.

§ 1. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmine

1. Kohustatud isikute vaheliste koostöövõimaluste parandamine

Eelnõuga kehtestatav § 16 lõige 2 võimaldab kõigil kohustatud isikutel vahetada teavet, mis puudutab tehingus osaleva isiku või kliendi tegelikke kasusaajaid ja riikliku tausta olemasolu – st oma iseloomult avalikku informatsiooni, mille suhtes kliendil ei saa olla ootust privaatsusele. Muudatus annab kohustatud isikutele võimaluse vahetada omavahel teavet, mida üks neist vajab ja teine on hankinud käesolevast seadusest tuleneva hooldusmeetmete kohaldamise kohustuse täitmiseks, sõltumata üheski muus seaduses sätestatud panga, ameti-, kutse-, või muu saladuse hoidmise kohustusest või info jagamise piirangust.

Kaubanduskoja hinnangul on lisatav säte rahapesu tõkestamise praktilisest aspektist olulise tähtsusega, kuna hooldusmeetmete rakendamine kohustatud isikute poolt on esmaseks rahapesuvastaseks kaitseliiniks.

Samas on toonud koja liikmed välja, et eelnõus esitatud teabe hulk on selgelt ebapiisav protsessi efektiivsemaks muutmiseks.

Seetõttu teeme ettepaneku täiendada teabe hulka, mida kohustatud isikud tohivad omavahel vahetada. Lisada võiks järgneva teabe:

- Esindusõiguslikud isikud;
- Asukohariik;
- Identifitseerimisandmed;
- Varade allikad;
- Finantsandmed;
- Hooldusmeetmete rakendamise käigus omandatud negatiivne info (nt valeandmete esitamise fakt).

2. Äriregistri juures avaldatavate tegelike kasusaajate andmete kvaliteedi parandamise mehhanismi loomine

Muudatus näeb ette, et kohustatud isik, kellele hooldusmeetmete rakendamise käigus saavad teatavaks kliendi tegeliku kasusaaja andmed, mis erinevad kliendi poolt äriregistri juures avaldatutest, teeb haldusliidese kaudu andmete juurde nn hoiatusmärke. Tehtud hoiatusmärkest informeeritakse automaatselt andmete esitajat, kes saab hoiatusmärke kõrvaldada ühel kahest viisist: andmeid uuendades või nende õigsust kinnitades. Ka kõrvaldatud hoiatusmärke jääb siiski nähtavaks tegelike kasusaajate andmete ajaloos. Riskide maandamiseks on ette nähtud piirang, et peale tegeliku kasusaaja andmete muutmist või nende õigsuse kinnitamist selleks õigustatud isiku poolt ei saa uut hoiatusmärget teha 30 päeva jooksul. Samuti on teadvalt vale hoiatusmärke tegemise eest ette nähtud väärteokaristus.

Koja liikmete hinnangul ei raskenda hoiatusmärke regulatsioon eelnõus toodud viisil isikul, kes soovib tegeliku kasusaaja isikut varjata, seda jätkuvalt teha. Ta võib järjepidevalt hoiatusmärkeid kustutada, millele igakordselt järgneb 30 päevane nõ kontrollivaba periood, kus tegeliku kasusaaja osas esitatud andmeid kahtluse alla seda ei saa.

Sellest tulenevalt teeme ettepaneku kaaluda ühekordset 30-päevase puutumatus perioodi rakendamist või siis eelistatuma võimalusena teistkordse hoiatusmärke korral registripidaja poolt läbiviidavat kontrolli.

3. Usaldushalduse definitsioon

Seadust täiendatakse §-ga 7¹ järgmises sõnastuses:

„7¹. Usaldushaldus

(1) Usaldushaldus käesoleva seaduse tähenduses on seda tunnustava riigi õiguse alusel loodud või tekkinud õigussuhe, mille kohaselt usaldushaldur valitseb usaldushalduse looja eraldatud varakogumit oma nimel, kuid soodustatud isikute huvides või muu kindlaksmääratud eesmärgi kohaselt.

(2) Käesoleva seadusega ette nähtud usaldushaldust puudutavate andmete esitamisel pole muid õiguslikke tagajärgi peale käesolevas seaduses sätestatute.

(3) Usaldushaldust tunnustavaks riigiks loetakse riiki, mis on osaline 1985. aasta 1. juuli Haagi konventsioonis usaldushaldust puudutava õiguse ja nende tunnustamise kohta.

Teeme ettepaneku lisada vajalike andmete kiiremaks tuvastamiseks Äriregistri registrikaardile juriidilisest isikust usaldushalduri eraisikust esindusõiguslik isik.

4. Tegeliku kasusaaja definitsiooni muutmine

Eelnõuga täiendatakse Raha PTS paragrahvi 9 lõigetega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Kui äriühing kuulub kontserni, käsitatakse käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul äriühingu tegelike kasusaajatena kontserni emaettevõtja nõukogu ja juhatuse liikmeid.“

Teeme ettepanek lisada lõike (4¹) efektiivseks toimimiseks kontserni info (minimaalselt emaettevõtja nimi ja registrikood) nii Äriregistri kui ka Tegelike Kasusaajate Registri registrikaardile.

5. Riikliku taustaga isiku definitsiooni muutmine

Eelnõuga defineeritakse uuesti „riikliku taustaga isiku“ mõiste, kuna selle sisustamist on V rahapesuvastase direktiiviga täpsustatud. Eelnõu kohaselt (§ 9¹ lõige 5) kehtestab

loetelu Eesti ametikohtadest, mille täitjaid loetakse riikliku taustaga isikuteks, valdkonna eest vastutav minister määrusega.

„Kohaliku riikliku taustaga isiku“ mõiste jäetakse seadusest välja, kuna direktiiv ei näe ette nende osas erisuste rakendamist (vastav kavatsus küll sisaldus AMLDV eelnõus, kuid sellest loobuti triloogide käigus).

Koja liikmed leiavad, et juhul kui iga minister kinnitab loetelu oma valdkonna kohta, on kohustatud isikutel kõikide nimekirjade kontrollimine täiendavaks halduskoormuseks.

Sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku luua ühtne loetelu Eesti ametikohtadest, mille täitjaid loetakse riikliku taustaga isikuteks.

§ 5. Notariaadiseaduse muutmine

Tulenevalt RahaPTS § 77 lõigetest 1–3 on täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing ja sihtasutus kohustatud äriregistri infosüsteemi kaudu esitama oma tegeliku kasusaaja kohta eelnimetatud paragrahvis loetletud andmed.

Samas ei ole RahaPTS-is ega muudes õigusaktides reguleeritud, kuidas toimub tegelikest kasusaajatest äriregistri teavitamine juhul, kui registri infosüsteemi kaudu teavitamine ei ole eraõigusliku juriidilise isiku juhatusel mingil põhjusel võimalik (nt välisriigi isikud, kellel puudub ID-kaart või e-residendi kaart).

Koda pooldab eelnõu muudatust notariaadiseaduses, et tegeliku kasusaaja andmete esitamine toimuks notari ametitoiminguna. Kuigi praktikas see nii juba toimus, aitab muudatus praktikat ühtlustada ning juriidiliste isikute esindajate jaoks selgemaks muuta.

Loodame, et Kaubanduskoja märkusi on võimalik sätete muutmisel või täiendamisel arvesse võtta. Vajadusel oleme valmis oma seisukohti täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Koostanud: Merike Koppel merike.koppel@koda.ee 604 0072